

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 20 • ČÍSLO 14 • VYŠLO 19. ŘÍJNA 2018

zprávy

PRAHA – Prezident Miloš Zeman v rozhovoru s redaktorem České televize Richardem Samkem tvrdil, že Romové během komunistické minulosti na rozdíl od jiných tolik netrpěli. „Co je to za národnost, která se ani nedokáže přihlásit k vlastní národnosti a místo toho se hlásí Slovák, Čech, Maďar, já nevím, kdo všechno ještě,“ řekl v rozhovoru Zeman. Na námitku redaktora, že to je dáno historickou zkušeností a obavou především z nacistické, ale také komunistické minulosti, Zeman uvedl: „Ale to už je strašně dávno. A pokud jde o komunistickou, tak na rozdíl od jiných Romové za komunismu zase tak moc netrpěli.“

z obsahu

Téma čísla:

Drogová závislost

Tomáš Ščuka:

Projevy anticiganismu z nejvyšších pater

strana 2

Al McKay Allstars:

Earth, Wind and Fire! fotoreportáž

strana 5

Edův talent

dvojjazyčná povídka Veroniky Kačové

strana 7

Občanská práva nejsou pro každého stejná

foto: Sabir Agalarov

Kritika směřovaná k Romům, že nejsou občansky aktivní, je dlouhodobá a přichází z různých stran. V poslední době přichází i z vlastních řad. Hlavním důvodem bývají volby, kdy si i lidé ve vyloučených lokalitách uvědomují, že cesta z takto začarovaného kruhu je velmi obtížná. I když

jsme jako Romové považováni v české společnosti za méněcennou skupinu občanů, s níž jsou jenom potíže, doufáme ve změnu právě přes volbu nových politických reprezentantů.

U romské komunity, jež je vnímaná jako nižší kategorie občanů v tomto státě, je žádoucí projev ak-

tivního občanství ocenit a podpořit. Potřeby Romů a pošlapávání jejich základních práv vyplývajících z Ústavy České republiky jsou politiky trvale přehlíženy. Ve srovnání s jinými politickými otázkami naší země nejsme na pořadu dne. Romská témata nepředstavují atraktivitu v práci politiků a také

jim nepřinášejí žádné politické body. U tradičních parlamentních stran by vážné řešení lepšího soužití romské komunity s majoritou přineslo viditelnou ztrátu voličské přízně. Silně zakořeněné předsudky vůči někomu/něčemu mají ve

Pokračování na str. 2

František Lacko: Jak si poradit s drogovou závislostí

foto: romea.cz

František Lacko pracoval jako streetworker s lidmi, kteří byli dlouhodobě drogově závislí. Ví o problematice drogové závislosti jako málokdo. Pojďme společně s panem Lackem nahlédnout do světa drogově závislých jedinců.

Jaký je podle Vás důvod, proč se lidé uchylují ke drogám?

Těch důvodů jsou spousty – zvědavost, útek před situacemi, se kterými si neví dotýkný rady, revolta, pocit, že si tím vyřeší daný problém, zapadne do kolektivu lidí se stejným zájmem, v podstatě nic jiného než hra na schovávanou před odpovědností. Ale taky do problematiky drogové závislosti spadá i zneužívání léků špatnou diagnostikou lékařů.

Které drogy se nejvíce užívají?

Přestože skoro všechny drogy včetně legálních drog jako jsou cigarety

a alkohol, je potřeba provést klasickou klasifikaci. Čili máme:

Konopí: marihuana, hašišový olej

Stimulanty: pervitin, kokain, crack, MDMA, MDA, fenmetrazin

Opiáty: heroin, morfin, codein, braun, opium, metadon

Halucinogeny: LSD, psylocibin, meskalin

Těkavé látky: toluen, aceton, nitroředidlo

Tlumicí látky – užívané ústně, často s alkoholem: diazepam, rohypnol, radepur, fenobarbital, sekonal, meproamat.

Myslíte si, že přibývá v Česku lidí, kteří jsou závislí?

Nezpůsobí mi, že by přibývalo závislých, spíše je to vždy nějaká vlna. Poslední dobou je známo, že se mezi mladými rozmohlo zneuží-

Pokračování na str. 3

zprávy

PRAHA – Poté, co pronesl urážlivá slova rozdělující utrpení Romů a ostatních na malé a velké, urazil české občany romské národnosti prezident Miloš Zeman znovu. Zdůraznil, že Romové nepracují a stydí se za vlastní identitu. Moderátorka konverzního diskuzního pořadu Máte slovo se chtěla této problematice věnovat. Do studia pozvala mimo jiné tiskového mluvčího Jiřího Ovčáčka, druhého nejmocnějšího muže ANO Jaroslava Faltýnka a představitele romské komunity. Romové setkání odmítli se slovy: „Je to to poslední, co v tuto chvíli potřebujeme! Potřebujeme věcnou a odbornou debatu, kde na sebe lidé nebudou štěkat a plivat a kde Romové dostanou prostor ke kultivované rozpravě.“

PRAHA – Výroky předsedy SPD Tomia Okamury a jeho stranického kolegy, poslance Miloslava Roznera o romském táboře v Letech u Písku nejsou trestným činem. Policie případ odložila. České televizi to potvrdila státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 4 Blanka Valsamisová. Vyjádření Okamury kritizovala pražská židovská obec, Muzeum romské kultury i vedení Památníku Lidice. Trestní oznámení na Okamuru podalo také sdružení Konexe. Na Roznera trestní oznámení podali i Mladí sociální demokraté a senátor Tomáš Czernin (TOP 09).

VALAŠSKÉ MEZIRÍČÍ – Téměř čtyři tisícovky žlutých krokusů vykvetou na jaře u památníku holokaustu v ulici Vodní ve Valašském Meziříčí na Vsetínsku. Židovská komunita byla ve Valašském Meziříčí významná. V době, kdy ve městě fungovala synagoga, se k židovskému náboženství hlásila čtyři procenta obyvatel. Židé měli také podíl na rozvoji města, rodina Reichova zde založila sklářskou tradici, rodina Kohnova továrnu na ohýbaný nábytek.

PRAHA – Prezident Miloš Zeman otevřeně vyzval politiky, aby omezili rozpočet Senátu a tím dosáhli jeho faktického zrušení. Podle prezidenta existuje jednoduchá cesta, jak Senát „zrušit“ i bez toho, že takový krok schválí samotní senátoři, jak to předpokládá ústava. „Protože jediné Poslanecká sněmovna schvaluje rozpočet, kde je i kapitola Výdaje na Senát, nic nebrání Poslanecké sněmovně, aby tyto výdaje podstatným způsobem redukovala,“ uvedl Zeman. Redakce Romano hangos si dovoluje připomenout, že Senát je jedním z orgánů, který funguje jako pojistka proti mutaci české demokracie v autoritářský systém jako je dnes například v Rusku.

80 procent rodin se z ubytoven přestěhovalo díky mimořádné dávce

Víc než čtyři pětiny domácností z ubytoven, které se díky mimořádné dávce na kauci a vybavení mohly přestěhovat do běžného bytu, si bydlení po roce udržely. Téměř pětina se pak navíc obešla bez dávek na bydlení. Zjistila to vládní Agentura pro sociální začleňování. Posuzovala účinnost 768 poskytnutých dávek mimořádné pomoci, které lidem z nevhodného bydlení na získání běžného bytu vyplatily od počátku roku 2016 do května 2017 úřady práce. „Dávka mimořádné okamžité pomoci je efektivní nástroj k řešení bytové nouze. Překonání finanční bariéry pro získání bytu pomáhá drtivě většině domácností dostat se z nestandardního bydlení,“ uvedl odborník vládní agentury Roman Matoušek.

Podle expertů agentury lidé v tísní na vyšší výdaj peníze nemají. Nemožou si tak dovolit zaplatit kauci za byt. Využít se dá mimořádná okamžitá pomoc, kterou stát poskytuje ve výjimečných situacích – třeba obětem povodní či na školní pomůcky dětí. Na pronajmutí běžného bytu je možné obdržet nejvyšší dva měsíční nájem, tedy asi 10 000 až 20 000 korun, upřesnil Matoušek. Podle něj úřady práce žádosti posuzují individuálně.

Při hodnocení účinnosti pomoci se sleduje, zda jsou lidé schopni si bydlení udržet i po roce. Pokud se to podaří více než 80 procentům osob či domácností, byl projekt úspěšný. Ze sledovaných 768 příjemců mimořádné dávky to dokázalo 83 procent. Celkem 18 procent nepobíralo pak ani dávky na bydlení. Dvě pětiny lidí žily v bytě s příspěvkem na bydlení, čtvrtina pak s doplatkem na bydlení. V ubytovnách, azylových domech či v nejistém a nevhodném bydlení po roce znovu bylo 17 procent sledovaných.

Podle vládní strategie boje proti sociálnímu vyloučení se dávka mimořádné okamžité pomoci začala na úhradu kauce poskytovat od roku 2015. Plán opatření ke strategii počítá s tím, že se účinnost tohoto příspěvku bude vyhodnocovat. Podle dokumentu se od roku 2016 do konce roku 2020 má do běžných bytů z ubytoven a dalšího nestandardního bydlení přestěhovat 6000 domácností.

Vedoucí oddělení výzkumů, projektů a komunikace Agentury pro sociální začleňování Roman Matoušek k tomu dodává: „Řešení bytové nouze je jedním z předpokladů ukončení přenosu chudoby z rodičů na děti. Je prokázáno v zahraničí i výzkumy u nás, že právě nevhodné bydlení zhoršuje školní prospěch dětí, vede k odchodu ze vzdělávání, horšímu uplatnění a horšímu výdělkům, k nezaměstnanosti.“

Vláda se v programovém prohlášení zavázala, že připraví zákon o sociálním bydlení. V kapitole o bytové politice stojí, že norma bude řešit potřeby lidí v nouzi a na okraji společnosti, vytvoří podmínky pro obce a s nájemníky sociálních bytů budou pracovat sociální pracovníci.

Premiér Andrej Babiš (ANO) před měsícem řekl, že samostatný zákon nejspíš nevznikne a vláda se soustředí na program výstavby bytů. Ministryně práce Jana Maláčová (ČSSD) pak informovala o 15 opatřeních jako stanovení počtu lidí na bytovou plochu či maximálního nájmu. Politici mluvili hlavně o postupu proti „byznysu s chudobou a šmejdům“, kteří vybírají přemrštěné nájem. Podle odborníků na sociální problematiku je ale nejdřív potřeba vytvořit systém bezpečného bydlení, aby lidé z nevyhovujících prostor kam jít. **ČTK**

Projevy anticiganismu z nejvyšších pater

Jako Romové pocítujeme jinakost v české společnosti odjakživa. V menší či větší míře jsou negativní postoje vůči romské menšině ve společnosti pevně zakotvené. Bohužel se tato etnická zaujatost předává dětem v rodinách již v jejich útlém věku. Lhostejné je v tomto směru i školství. Školní osnovy dodnes nepamatují na novodobé společenské hrozby jako jsou například extremismus, populismus či anticiganismus. Reprezentace Romů v učebnicích dlouhodobě chybí. Sem tam najdeme v učebnicích dějepisu krátký odstaveček o tom, že Romové byli také součástí genocidy. Tyto přístupy v sobě bohužel odráží celospolečenské vnímání Romů. Žijeme tu vedle sebe velmi dlouhou dobu a stále se s námi nepočítá!

Situaci nepomohly ani proromské organizace, které spustily vlnu sociálního inženýrství, včetně novotvarů a negativních označení, čímž se nenávisť vůči Romům jen prohlubuje. Jejich sociální přístup nepomohl ani s životní úrovní Romů. Naopak se situace rok od roku zhoršuje. Veškeré snahy i tok finančních prostředků dodnes nepřinášejí zlepšení v této oblasti. Chybí totiž politická vůle, potřebná pro realizaci změn společenského a občanského života. Bez vůle politiků budou naše snahy velmi obtížné proveditelné.

Žel bohu, z politického prostředí přichází na adresu Romů stále více neobjektivní a zaujaté kritiky. Tento nárůst šíření kritiky od politiků podněcuje v lidech ještě silnější zaujetí vůči romskému etniku. Ti totiž jejich výroky a názory vnímají jako legální, společensky akceptovatelnou nenávisť vůči konkrétní skupině obyvatel. Z minulosti si jistě vzpomeneme na rétoriku republikána Miroslava Sládka, který se odporem k Romům opravdu netajil. Ovšem v době Sládkovy politické éry si také pamatujeme, že jeho rasistické výroky se vždy kritizovaly zprava i zleva! Politická kultura oné doby byla prostě na vyšší úrovni. Dnes má jeho nástupce Tomio Okamura, předseda SPD, pro politiku nenávisť v podstatě zelenou. Již v povolebních vyjednáváních se mu dostalo veřejné podpory od samotného prezidenta republiky. Toho si lidé opět zvolili do čela naší země i přes jeho vulgární vyjadřování, rozšívání nenávisť, proruských tendencí a celkově velmi nereprezentativní chování, jež není hodné hlavy státu. Holt má národ slabost pro hospodskou úroveň politiků.

Letos se prezident několikrát vyjádřil nepřijatelně i na adresu romských občanů a koncentračního tábora v Letech u Písku. K posledním výrokům došlo nedávno při návštěvě Olomouckého kraje, kde Romy urazil, že nechtějí pracovat a nepra-

cuji! Odkazoval se na komunistický režim, kdy podle něj Romové pracovali jen proto, aby nešli do vězení! Tato neobjektivní a o žádná validní data se neopírající prohlášení Zemana dovedla anticiganismus až na Pražský hrad. Reakce Romů, kteří posílají fotografie ze svých zaměstnání a sdílí je na sociálních sítích, hovoří o jasném nesouhlasu a naštvanosti s jeho výroky. K tisícům fotografií Romů z jejich zaměstnání prezident reaguje, že děkuje zmiňované desetině Romů, která pracuje. Romové se napříč republikou zachovali v této věci občansky, a to je dobře.

Vybraní čeští sociologové také jasně vyvrátili Zemanovo tvrzení o vysoké nezaměstnanosti Romů. Ptám se, kde jsou reakce a zastání politiků napříč politickým spektrem, které byly v 90. letech za dob zmiňovaného Sládka zcela běžné a pravidelné? Má snad jejich mlčení znamenat legitimitu anticiganismu v české společnosti?

Pak, jako ostatně vždy, zůstává boj o rovné postavení ve společnosti na nás samotných. Aktivní občanství Romů a masivní nesouhlas této menšiny s pošlapáváním základních lidských práv vyplývajících z Ústavy a LZPS České republiky jsou v této situaci jedinou cestou Romů, jak na rostoucí nesnášenlivost účinně reagovat.

Tomáš Ščuka
foto: Sabir Agalarov

Občanská práva nejsou pro každého stejná

Dokončení ze str. 1

společnosti obrovskou moc! Obavy z neúspěchu jsou předvídatelné. I proto z mého pohledu patří všem politickým představitelům od 90. let, kteří měli odvahu se Romům veřejně zastat, velké uznání! Šlo totiž čistě o projev odvahy a nespokojenosti se společenskými poměry. Politický kalkul tito lidé opravdu nesledovali.

Bohužel, v roce 2018 protiromské nálady trvají a naši komunitě opravdu nepřidávají na jejím sebevědomí a pocitu rovnocenného společenského postavení. V takovém případě se pak plnohodnotného využívání občanských práv velmi těžko dosahuje. Chybí totiž motivace!

Pro tyto výše uvedené neblahé skutečnosti chci vyjádřit radost a obdiv všem našim lidem, kteří se tzv. zvedli ze židle a šli v letošních komunálních volbách volit. Pro-

střednictvím sociální sítě Facebook a on-line kampaní jsme mohli tento občanský projev vnímat všichni. Je tedy i možné, že Romové volí pravidelně. Ale jen pro naši malou reprezentaci, a průměrnou 40 až 50% účast ve volbách obecně, není naše občanská povinnost vidět.

Občanská společnost nese v jakémkoliv demokratickém uspořádání významnou sílu. Hlas lidu je třeba slyšet. Jde o záruky demokratických principů a hodnot. Historie pamatuje i na revoluce, které se v různých zemích odehrály právě pro občanskou nespokojenost. V dnešní době, kdy už nejsme terčem pouze neonacisticky smýšlejících lidí, ale verbálně do nás kopou politici, včetně současného prezidenta, je aktivní občanství u naší komunity mnohonásobně důležitější.

I když se naše situace nelepší a je rok od roku horší, stojí naše budoucnost o to více na nás samot-

ných! Dnes již nemůžeme nečinně přihlížet veřejnému hanobení našeho národa jen proto, že jsme v České republice národnostní menšinou. I přes výše uvedené máme také pozitivní stránky, o kterých je třeba mluvit a vnímat je. Každým rokem roste vzdělání mladé romské generace. Někteří Romové úspěšně působí ve státní správě, v neziskovém sektoru, v mediálním světě, v mezinárodních organizacích a institucích apod. Dámy a pánové, ať se to nezdá s ohledem na rostoucí počet romských ghatt, tak jsme se v jiných oblastech posunuli.

Hlavně pak ukazujeme, že se dokážeme propojovat a fungovat při důležitých momentech jako jeden hlas. Romský hlas společně s občanskou společností začíná být opět slyšet.

A to je pozitivní! Opre Roma!

Tomáš Ščuka

Anketní otázka

Jak byste bojovali s drogami ve Vašem městě Vy, kdybyste dostali takovou příležitost?

František Lacko, Praha

Základem všeho musí být funkční prevence, postavená na zájmu více stran, rodičů, školy a společnosti. Jenom tak lze dosáhnout kýženého výsledku, který se dostaví, pokud bude vzájemná spolupráce. Dalším postupem by bylo vyhledat daná místa, kde se zdržují tito lidé a začít s nimi pracovat na změně jejich života, spousta těchto lidí k drogám sahá z nějakého důvodu, a to by bylo dobrý rozkrýt a společně to řešit. Takže práce se streetworkery, no, a dalším postupem je spolupráce s policií, s protidrogovými metodami, kde apelovat na to, že chytání velkých ryb je sice záslužné, ale neefektivní. Než se k té velké rybě dostanou, ty malé ryby, drobní dealeri, nadělají spousty škody. Tuhle metodou lze dosáhnout výsledku, který bude vidět daleko dřív, než pozorovat v parcích, jak drobní dealeri vesele dealují a rozšiřují drogy mezi mladé. Samozřejmě to chce i častější kontrolu na různých hudebních akcích, kde jsou takzvané taneční drogy, věřím, že i těmito postupy by se omezila dostupnost drog mezi mládeží.

Hana Macharáčková, Brno

Jak bych bojovala s drogami ve svém městě, kdybych k tomu dostala příležitost? Asi bych si nechala vytipovat oblasti, kde jsou s drogami největší problémy, tzn. oblasti, kde se scházejí narkomani apod. Do těchto míst bych vyslala streetworkery, kteří by se nej-

prve sžili a seznámili s okolím a lidmi, kteří mají s drogami problémy (jasně, týká se to těch uživatelů drog, na které by při svých pochůzkách narazili). Pokud by v oné lokalitě nebylo dostupné nějaké nízkoprahové centrum pro tyto lidi, tak bych ho nechala zřídit. Streetworkeri by pak s oním nízkoprahovým centrem úzce spolupracovali. Také bych se snažila o to, aby terénní pracovníci působili preventivně na mládež, která by mohla být drogami ve vytipovaných lokalitách ohrožena. Ale pokud by došlo k situaci, že by tyto aktivity pro drogově závislé už fungovaly, tak bych se snažila alespoň formou osvěty působit zejména na mladé lidi, kteří sice nejsou drogově závislí, ale v jejichž okolí problémy s drogami jsou.

Jiří Janča, Rožnov pod Radhoštěm

Asi jo, lidi zatím zapomněli na to, že neexistuje jen práce, ale je potřeba to vyvážit spontánně něčím jiným, co vám udělá dobře. Na to nejsme stavěni jako společnost, všude jen beton a automaty, škoda no :((

Danka Nalevanková, Praha

Ja by som sa zamerala najprv na prevenciu drog, akýmkoľvek spôsobom. Streetwork v tejto problematike je si myslím asi tou prvou cestou. Založit nejaké centrum, kde budem mať pracovníkov, ktorí by sa zaoberali prevenciou drogové otázky a šli do ulíc.

Anketu zpracovala Veronika Kačová

F. Lacko: Jak si poradit...

Dokončení ze str. 1

vání hlavně marihuany, pervitinu, houbiček, tanečních drog a zneužívání farmaceutik – léků.

Jak můžeme pomoci takovým lidem, pokud máme mezi přáteli člověka, který je drogově či jinak závislý? Dá se takovým lidem pomoci?

Základem úspěchu je hlavně rozhodnutí dotyčného, on se musí rozhodnout chtít něco změnit. Je tomu možno pomoci formou diskuze, rozebrání problému, který ho tíží a žene ho do situace, aby sahal po drogách. Popřípadě ho zaměstnat a odvrátit jeho zájem o úniky formou drog.

Jak se pozná, že je člověk pod látkou?

Člověka, který zneužívá tyto látky, je možno vypořozovat pomocí různých projevů jeho chování jako je euforie, uvolnění zábran, zvýraznění chuti k jídlu, zmatené chování, zesílení momentálního duševního stavu, „flashback“, pokles soustředěnosti, excitace, pokles tepové frekvence a krevního tlaku, ztráta chuti k jídlu, celková stimulace, pocit zvýšené fyzické a psychické výkonnosti, schopnost vcítit se do druhého, nespavost až celkový útlum, setřená řeč, dezorientace, působení nevypočitatelně, předrážděnost, deprese, úzkost, třes, delirium, křeče, epileptické záchvaty... každá ta látka způsobuje různé formy ukazatelů, které lze vypořozovat.

Pracoval jste v této oblasti, jak vypadal Váš pracovní den, co všechno obsahovala Vaše náplň práce? Streetworker neboli terénní pracovník je sociální pracovník, jehož pracovištěm je přirozené prostředí klientů – ulice, parky, kluby, herny, nádraží aj. Tedy místa, kde se potenciálně potřební pohybují. Jeho úkolem je vyhledávat a kontaktovat skupiny a jednotlivce, kte-

ří jsou svým životním stylem nebo trávením volného času více ohroženi negativními sociálními jevy a následně jim nabídnout nebo zprostředkovat pomoc. Jedná se především o ty jednotlivce, kteří sami nejsou ochotni pomoc vyhledat, nebo to nedokážou. U neorganizovaných dětí a mládeže se streetworker setkává s velkým spektrem problémů: Pasivním trávením volného času a z toho vyplývající nudou, s experimentováním s drogami, trestnou činností a vandalismem, psychickými a sociálními problémy spojenými s dospíváním, s problémy v rodině a ve škole, nebo záškoláctvím.

Streetworker často pracuje s mladými lidmi, kteří jsou příslušníky některé subkultury. Těmto lidem streetworker nabízí poradenství přímo v terénu, instrumentální pomoc s jejich problémy (např. doprovod na úřady, zprostředkování další odborné pomoci), nebo asistenci při realizaci jejich vlastních nápadů a akcí. Metodu terénní sociální práce lze tedy zařadit zejména mezi služby sociální prevence. Kromě lidí drogově závislých se nestátní organizace často zaměřují také na terénní sociální práci s prostitutkami, homo-prostituty, s mládeží žijící rizikovým způsobem, bezdomovci apod., protože i tito lidé sahají často ke drogám.

Co Vám tato práce dala?

Tato práce mi dala hlavně přehled a informace, se kterými jsem mohl pracovat a přizpůsobovat se různým situacím, které jsem v krátké době musel absorbovat.

Vzpomenete si na nějaký nejnegativnější zážitek během své práce?

No, těch zážitků bylo hodně, ale asi nejhorší bylo, když jsme s kolegy navštívili vybydlenou budovu, kde se scházeli různí „čičači“ toxických látek, kteří tam měli psa, kterého na nás poslali. Kolegyně se naštěstí rychle dostala z domu, díky tomu, že jsem na psa zareagoval, aby si mě všimnul a kolegyně mohla utéct. Já jsem to štěstí neměl, dostal jsem se až na střechu, kam za mnou pes nemohl po žebříku, a tak jsem seděl na střeše a čekal na příjezd policie, kterou mezitím kolegyně zavolala. Ale stávaly se i případy, kdy na nás někdo zaútočil se stříkačkou v ruce a se slovy, že je nakažený AIDS, naštěstí i to dopadlo nakonec dobře a nikdo nepřišel k žádné újmě.

Práce mě bavila a dělal jsem ji rád, jsem rád za tyto zkušenosti, které se v kanceláři nenajdou a z knížek nevyčtou. Dnes už se tomu nevěnuji.

*rozhovor vedla Veronika Kačová
foto: archiv Veroniky Kačové*

komentář

Dříve sociální demokrat, dnes hanebný anticiganista

SABIR AGALAROV

„Pan prezident demokratem není...“

(Karel Holomek, 2017)

„Já si vážím všech Romů, kteří pracují. Bohužel jich je jen těch deset procent. Jedenáct tisíc je těch, kteří se při sčítání lidu přihlásili k romské národnosti. Co to je za národnost, která se ani nedokáže přihlásit k vlastní národnosti?“ pronesla s úsměvem hlava evropského státu o vlastních občanech. Otázka „jak je to možné?“ je naivní. Prostě si to prezident spolu se svými poradci naplánoval a řekl! Miloš Zeman, leč má nemocné nohy, se utrl ze řetězu a užívá si nejen svobody slova, ale i svobody čísel! Jeho politický marketing se již nebojí porušovat ani trestní zákoník. V podání Miloše Zemana je svoboda slova shodná se svobodou lži, překrucováním skutečnosti a manipulací s fakty. Nezbyvá než se ironicky domnívat, že pan prezident je politický umělec jako Ztohoven nebo Pérák. Jen míří na jiné publikum – milovníky extrémního a rasistického umění, a z nás si přitom jen utahuje. Děkuje, pane prezidente, odejdete bez potlesku...

Miloš Zeman, kromě toho, že otevřeně supluje realitu pomocí neexistujících čísel, se navíc nebezpečně přibližuje k obvinění z trestného činu Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob. V rétorické otázce pana prezidenta „co je to za národnost...?“ se skrývá i odpověď každého, kdo se v ČR nehlásí ke své národnosti. I Romové se k ní nehlásí veřejně právě proto, že existuje nebezpečí, že někdo jako Miloš Zeman, anebo ještě chraňbůh někdo mnohem horší, toho zneužije ve svůj politický prospěch. Nedivme se, v zemích, v jejichž politické tradici figurují takové nástroje jako je genocida, antisemitismus, anticiganismus a holocaust, se ke své národnosti Romové a Židé nehlásí a hlásit se ani nebudou. Děkuje za pochopení!

Akademické výzkumy, jichž se Romové nebáli zúčastnit, jako je například Roma Inclusion Index, ukazují, že pan prezident neomalenež lže. V roce 2015 se romská zaměstnanost pohybovala kolem 70 procent. I v tzv. vyloučených lokalitách byla podle analýzy Světové banky před deseti lety zaměstnanost 40 procent a od té doby se ještě zlepšila. Tento mizerný stav není nic, co by měli Romové oslavovat, ale je to důkaz, že Miloš Zeman zachází s čísly stejně nedbale jako se svým zdravím a s pověstí svých občanů.

Romové často nepracují a nebydlí tam, kde chtějí, protože lidé stejně smýšlející jako Miloš Zeman jim nedávají k tomu prostor. V současnosti své chování vůči Romům mají legalizované „vrchním velitelem“. V České republice člověk, který má neslovanské jméno a romskou vizáž, nemá šanci dostat se na pohovor nebo sehnat bydlení. Takového člověka všude odmítnou, protože není slušný, ale Rom. Místo toho, aby prezident tuto atmosféru zahladil, naopak společenský konflikt vyostřuje a rozděluje lidi. Vzhledem k tomu všemu není divu, že se Romové neradi hlásí ke své národnosti. Česko se dnes řadí mezi nejrasističtější země Evropy a Romové jsou vždy první na ráně.

Mediální obraz, který v souvislosti s výroky prezidenta republiky vystal, by se dal pojmenovat jako slušní Romové vs. hanebný prezident. Fotografie z pracovišť, kterými Romové zaplavili sociální síť jako odpověď na extrémně hanebné výroky Miloše Zemana (za něž by v minulých letech vyhodili i číšníka z baru), zapůsobily dobře na celý svět! Není to poprvé, kdy Miloš Zeman, ve snaze se zavděčit svým nejdopudivějším voličům, dělá z 90 procent Romů celospolečenské bubáky. V kombinaci s tím, že se do vyšších politických pater vrací „řešitelé romské otázky“ jako je slavný Jiří Čunek, je situace pro Romy zcela oprávněně velmi znepokojivá.

Na závěr je nezbytné dodat, že jeden člověk se může pomátnout, nemohou se ale pomátnout zároveň všichni. A pokud ano, pak se nejedná o pomátní, ale o programovou politiku zaměřenou proti Romům. Proč na hanebné výroky prezidenta Zemana nikdo nereaguje? Mlčí Andrej Babiš, mlčí Senát, mlčí předsedové obou komor Parlamentu! Nezbyvá než zachovat bdělost a aktivně usilovat o to, aby se přísloví „Lež má krátké nohy a daleko nedožde“ stalo předpísem pro nejbližší politickou budoucnost v ČR. Pravda zvítězí!

foto: Sabir Agalarov

Anna Šabatová pokřtí publikaci o společensko-politické aktivitě Romů

Muzeum romské kultury připravuje komponovaný večer o společenské angažovanosti Romů v posledních 100 letech. Ve středu 24. 10. 2018 od 18 hodin ve Freskovém sále na Staré radnici v Brně proběhne nejprve panelová diskuze právě na téma společenské angažovanosti Romů od první republiky po současnost. Součástí akce bude pak předání Ceny Muzea za rok 2018 Davidu Tišerovi z rukou primátora Petra Vokřála a křest odborné publikace *Aby bylo i s námi počítáno: Společensko-politická angažovanost Romů a snahy o založení romské organizace v poválečném Československu*.

Muzeum romské kultury se připojuje k oslavám stoletého výročí 1918-2018 uspořádáním společenského večera, který přispěje k většímu povědomí o otázce soužití Romů a státu. Mezi panelisty, kteří vystoupí v moderované debatě Romové a stát, vítáváme ředitele Odboru pro sociální začleňování Davida Beňáka, politika a prvního romského poslance Národní rady Slovenské republiky Petra Polláka, právničku Kanceláře veřejného ochránce práv Janu Mikulčickou a Annu Červeňákovou, právničku, která působí na katedře Mezinárodního práva veřejného na Právnické fakultě UK. Debatu povede ředitelka Muzea romské kultury Jana Horváthová.

Během večera pokřtí Veřejná ochránkyně práv Anna Šabatová novou odbornou publikaci *Aby bylo i s námi počítáno: Společensko-politická angažovanost Romů a snahy o založení romské organizace v poválečném Československu*, z pera historika Dušana Slačky, romistky Milady Závodské z Muzea romské kultury a vedoucí semináře Romistiky na FF UK Heleny Sadílkové. Kniha představuje skoro neznámou etapu v dějinách Romů v bývalém Československu a podrobně mapuje období 1945–1968, které vyústilo v založení první oficiální romské organizace Svazu Cikánů-Romů se sídlem v Brně (1969–1973).

K současnému dění se vztahuje i slavnostní předání Ceny Muzea romské kultury za rok 2018 Davidu Tišerovi za organizaci kulturního života a schopnost vytvářet sounáležitost napříč generacemi, za vytrvalé a statečné úsilí ve věci zlepšování kvality soužití Romů a majority. Také za boj se stereotypy jak na straně majority, tak uvnitř romských komunit a činnost v oblasti romské LGBT komunity a kreativitu při organizaci oslav Mezinárodního dne Romů. Akce je veřejnosti volně přístupná.

tisková zpráva Muzea romské kultury
foto: FB Davida Tišera

Jan Bendig vydává nový videoklip TANCUJ

Ahoj Honzo, mohl bys nám prozradit, jak dlouho se klip Tancuj natácel, respektive jak dlouho se na něm pracovalo?

Klip se natácel v jeden den na krásném zámku Slapy a bylo to jedno z nejnáročnějších, ale zároveň nejlepších natáčení videoklipu, které jsem zažil.

Kdo všechno se na něm podílel?

Měl jsem k dispozici opravdu velký tým, dělalo na něm skoro čtyřicet lidí od komparzu, tanečnicků, tak štábu. Písnička Tancuj vznikla ve spolupráci s Funky Brothers, které jsem přizval, protože se mi líbí jejich tvorba. Plus si v songu též zazpívají Roma Boyz a hlavní roli si v klipu zahraje slavná slovenská zpěvačka Dominika Mirgová.

Vyskytly se během natáčení nějaké problémy?

Díky profesionálnímu štábu vše klapalo, tak jak má. Největší nepřítel byl ale čas. I když se natáčelo dvacet hodin v kuse, tak se chvílemi nestíhalo. Ale naštěstí se podařilo natočit všechno.

O čem je klip a či byla myšlenka natočit další videoklip?

Klip je o tom, že na jedné párty na zámku potkávám jednu dívku, kterou hraje Dominika Mirgová, a ona se mnou neustále flirtuje, svádí mě a provokuje. Ale pokaždé ji nemohu ulovit. Až ke konci klipu, kdy se ale objeví titulky POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ. A jak děj klipu dopadne, se dozví lidé koncem listopadu, kdy bude tento příběh pokračovat v našem spo-

lečném česko-slovenském duetu právě s Dominikou.

Kdy bude mít klip premiéru na Youtube?

Premiéra bude v pondělí 22. října. Moc se těším na reakce lidí.

Co v nejbližší době chystáš?

Té práce, kterou ještě letos chci stihnout, je opravdu dost. Vedle velké řady koncertů, vydání nového klipu Tancuj, jsem nedávno nazpíval se svým bráchou Marsellem duet pro seriál Lynč, který bude k vidění už brzy, pak budu natáčet klip pro duet s Dominikou a k tomu jsem ještě dotočil písničku, se kterou se hlásím do Eurovize. Mým cílem je dostat se aspoň do národního výběru. Tak mi držte palce.

rozhovor vedla Veronika Kačová

SPD bude nově v zastupitelstvu v Brně, vypadla KSČM, Zelení i Žít Brno

V Zastupitelstvu města Brna nově usedne SPD, které získalo čtyři mandáty mezi 55 zastupiteli. Lídr a vysokoškolský pedagog Ivan Fencel ČTK řekl, že chce z opozice kontrolovat hospodaření města a strategické projekty. Komunální volby vyhrálo ANO před ODS a KDU-ČSL. V zastupitelstvu jsou ještě Piráti, ČSSD a SPD. Naopak vypadla KSČM i koaliční Žít Brno, TOP 09 a Zelení.

SPD získalo podporu 5,07 procenta. „Bylo to hodně napínavé a po setinkách se to snižovalo. Byli jsme trochu nervozní. Měli jsme představu o pěti šesti mandátech, ale v zásadě jsme spokojeni, že na magistrátu vztyčíme naši vlajku,“ uvedl Fencel.

SPD nejspíš skončí v opozici, protože s ním odmítá spolupráci jako vítězné hnutí ANO, tak i druhá ODS. O koalici chtějí jednat se všemi kromě SPD. „Budeme se v opozici podílet na kontrole hospodaření města a strategických projektů. Chceme, aby se město v oblasti dopravy rozpohybovalo a aby byl transparentní přehled dopravních uzavírek,“ řekl Fencel. V Brně bylo letos mnoho dopravních omezení a řidiči často stáli v kolonách. Za problém to považovala většina kandidujících stran.

SPD se hodlá podílet i na řešení rezidentního parkování, které také bylo terčem kritiky. „Chtělo by to řešit chytřejí a vtipněji. Chceme se také zabývat kontrolou privatizace a aby se magistrát choval transparentně vůči obyvatelům a neupřednostňoval menšiny na úkor většiny obyvatel,“ řekl Fencel, který tím narážel na sociální projekty města. Brno dalo v rámci ukončování bezdomovectví 50 rodinám s dětmi v nouzi městské byty. Opozice to kritizovala s tím, že byty dostali bývalí neplatíči a přeskočili

i běžné čekatele. ANO má 18 mandátů, ODS 14, KDU-ČSL osm, Piráti šest, ČSSD pět a SPD čtyři. ANO a ODS může vytvořit koalici s nadpoloviční většinou, ale shodují se na možnosti vytvoření širší koalice.

V zastupitelstvu Brna bude od revoluce poprvé chybět KSČM, která nepřekonala pětiprocentní hranici. Do zastupitelstva se nedostali ani krajně pravicoví Slušní lidé nebo dosud koaliční Žít Brno, Zelení a TOP 09.

ČTK

foto: Norbert Aepli

Al McKay Allstars: Earth, Wind and Fire!

Procházím nadčasovou Laser Show Hall v Bobby centru. Po cestě potkávám lidi všech etnických skupin. Vidím kamaráda, napůl Syřana, napůl Čecha. Až z New Yorku k němu přijela na návštěvu švagrova máma, velká „fanynka“ legendární kapely Earth, Wind and Fire. Přicházíme k baru, objednáváme Bocanero s kolou. Vedle si Monika Bagárová objednává pití a s kamarádkami spěchá do předních řad. Místo ní přistupuje k baru nízký ale široký muž v malinovém saku s obhroublými rysy. Zezadu se k němu sklání vyšší chlapík a hlasitým šepem ho chce rozesmát: „Byt ti dnes nikdo nevykrade, všichni jsou tady!“ Má na mysli samozřejmě Romy. Těch je tady opravdu hodně. Jsou krásně oblečení, veselí a v očích jim září štěstí. Všichni se těší na to, co je dnes večer čeká.

Zaslechl jsem, jak vtipkují dva profesionální číšníci jednoho z exkluzivních brněnských barů: „Tady je dnes víc Romů než „bílých“, protože jenom Romové ví, že autoři hvězdných skladeb sedmdesátých, osmdesátých a devadesátých let se jmenují Earth, Wind and Fire. „Gádžové“ si myslí, že to zpívalo šest slečen.“ Bohužel mají pravdu. Spousta lidí v Brně do minulého týdne nevědělo, kdo je Al McKay Allstars a jejich show Earth, Wind and Fire – členové a následovníci jedné z nejvýdělečnějších sestav všech dob, jimž se podařilo prodat více než 90 milionů alb po celém světě. A pozor! Konec všech diskuzí – na scénu vychází nové složení legendární EWF! Hudební mašina se rozjíždí a publikum se dostává do varu. Poměr Romů a gádžů je 3:1. Po třech skladbách se všichni baví jako jeden. Kapela se baví stejně jako lidé. „We travel all over the world and we compare audiences. You are one of the greatest we ever had! (Cestujeme po celém světě a srovnáváme si mezi sebou publikum. Vy jste jedno z nejlepších, jaké jsme kdy zažili!)“ sdělili návštěvníkům Bobby centra původní člen skupiny EWF Al McKay a vynikající zpěvák Philip Bailey.

Na takovém koncertě si člověk uvědomí, že Romové jsou velmi náročné publikum. Romové mají dobrý sluch a vnímání. Jen výtečná afroamerická hudba, čínské kung-fu a španělská kytara je dokáží zved-

nout ze židle, nikoliv hloupé populární písničky a nudné politické sliby. Jeden známý mi na moji otázku, jak je možné, že je zde dnes tak skvělá atmosféra, odpověděl: „Romové mají rádi akci a charismatické lidi, a také dobrý humor, hudbu a peníze!“ Al McKay Allstars byl fantastický zážitek, mě osobně nadchnul nejen jako milovníka dobré hudby, ale i jako novináře i sociologa.

Historie EWF

Earth, Wind & Fire jsou legendární groove funky R&B kapela, která se zformovala v Chicagu roku 1969. Jejich hity jsou nadčasové a známé všem generacím (např. September, In the Stone či Boogie Wonderland), skupina byla přijata v Rock and Roll Hall of Fame a Vocal Group Hall of Fame (síně slávy), získala deset cen Grammy a čtyři ocenění americké hudby. Svým celosvětovým prodejem alb (90 milionů) se zapsala mezi nejvýdělečnější hudební umělce světa. Al McKay je kytarista původní sestavy i autor mnoha jejích hitů. Producenty se podepsal pod megahit September, dále spolupracoval na skladbách Saturday Nite, Pride, Magic Mind a mnoha dalších. Získal celkem šest cen Grammy a 14 nominací na Grammy. A to nejen v rámci svého dlouhého působení v EWF, ale například i za spolupráci s Tinou Turner nebo The Emotions.

V roce 1990 se Al McKay rozhodl posbírat původní členy EWF a dát je dohromady na speciální koncertní tour v Japonsku. Pod názvem Allstars se tak poskládali formující členové sestavy EWF z přelomu 70. a 80. let. Postupně prošli kapelou i další členové nejen Earth, Wind & Fire, ale i řada interpretů z kapel The Phoenix Horns, The Emotions, Tower of Power, Stevie Wonder, Prince, Quincy Jones nebo Sergio Mendes a mnoho dalších. Nyní jako Al McKay's Earth, Wind & Fire Experience jezdí po celém světě, hrají hit za hitem v originálních tóninách, s originálním feelingem a nabízí ohromující vitální performance, kde každý člen kapely udržuje vysoký standard originálního dokonalého zvuku Earth, Wind & Fire.

text a foto: Sabir Agalarov

Romové a volby

Tak už máme po volbách a můžeme bilancovat. Dle odhadů kandidovalo do místních zastupitelstev na 300 romských kandidátů. Do Senátu jsme měli dva kandidáty, pana Kováče v Ostravě a Petra Jana v Chomutově. Bohužel, tyto dva pánové nezískali potřebný počet hlasů. Petra Jana znám osobně, je to moudrý a laskavý člověk. Škoda, že ho Romové nevolili, měli bychom dobrého senátora. Romové nechodí volit z mnoha důvodů. Jeden z nich je nezájem o politiku, neochota podílet se na veřejném životě. Také zde hraje velkou roli závist, známe to všichni. „Na co budu volit Roma, nahrabe si jen do vlastní kapsy a na nás se vykašle...“ tak podobně smýšlí mnozí z nich. Je to skutečně tak? Někteří Romové se dokonce dávají uplatit a za jídášký groš prodají svůj hlas jiným.

Naše menšina je stále trnem v očích různých xenofobů a rasistů. Nejvyšší představitel státu veřejně špiní nás Romy, že nechceme pracovat, neumíme se slušně chovat, ničíme své byty atd. V Mostě dokonce šli tak daleko, že některá hnutí plánují výstavbu bydlení pro „lůzu“. Koho tím myslí? Samozřejmě nás. Mnoho Romů nechápe, jak velké nebezpečí to znamená pro budoucnost všech romských dětí.

Volby dopadly, jak dopadly, máme desítku zvolených zástupců, můžeme jim popřát jen to nejlepší v jejich snaze něco změnit. Avšak to nestačí. Rasismus a diskriminace romské menšiny je na vzestupu, česká kotlina je silně xenofobní, lidé z majority jsou živeni lží a strachem. Co s tím budeme dělat? Měli jsme šanci, kterou jsme bohužel promarnili. Mnoha Romům hrozí život na předražených ubytovnách se štěnicemi a šváby. Vedení měst a obcí toto nezajímá, naopak. Ztrpčují život romským rodinám různými zákazy a nařízeními. Nesmějí sedět na lavičkách, u nás v Janově už ani ty lavičky nejsou. Co bude příště? Zakážou nám dýchat? Zakážou nám chodit do měst? To všechno už tady jednou bylo, naše báby a dědové to zažili za fašistického Slovenského státu. Měli jsme možnost tomu všemu zabránit, nevyšlo to. Zvítězila závist, hašteření a zloba. Dobře nám tak!

Jan Horváth

O Roma the o vol'bi

Kandidáti za „Zelené“ do Brněnského zastupitelstva Robin Stria a Simona Wachsbergerová. **foto: Sabir Agalarov**

Imar hin palo vol'bi the šaj vakeras. Butler sar 300 Roma pes avrikidle andro vol'bi, the mangelas peskere manušendar lengere hangí. Andro Senatos džanas duj manuša, o raj Kovač Ostravatar the o Petr Jano Chomutovoste. Zijand Devleske, kola duj Roma pes odoj nadochudle. Le Petr Jano prindžarav mištes, hin oda lačo the god'aver manuš. O Roma naphiren te vol'inel. Nakamen e politika, te kerel vareso perdal peskere čhavore. Zavizinen savoreste, džanas oda mištes. „Soske les volinava? Kaj te el les bare love?“ Avka duminen but olendar. Hin oda čačo? Varesave takoj pes mukhen te po'inel lovenca andal varesave politicka seri, kaj len volinena. Amari nacija hin andro jakha bari bibacht but manušenge. Nekkbarer šeralo andro them tele phenel le Romen, hoj nakeren but'i, phageren peskere khera etc. Andro foros Most dogele avka dur, hoj kamen te kerel gavoro perdal „degeša“. Kas oda miš'inen? Ča amen, le Romen. But amendar naačalon, the nakamen te džanel, s'oda hin, so ela romane čhavenca dureder.

O vol'bi dopele avka sar dopele, hin amen vaj deš bičhade andro fori the gava, šaj lenge mangelas but lačhipen the zor. No, ča oda nane dosta. O rasismus the diskriminacija hin ajse bare perdal Roma, o gadže andro Čechiko hine bare bengas, bare xenofoba the rasisti, daran le Romendar the nakamen le Romen. So oleha keraha? Sas amen šancija, zijand našti keras nič. But Roma mušinen te dživel pro kuč ubitovni le pušumenca the le švabenca. O raja palo fori the gava kada nadikhen. Mosaren o dživipen but Romenge avka, hoj den avri vakaribena, so šaj u so našti o Roma keren. Našti bešen avri, adaj Janovoste či hin varekaj te bešel. So amen užarel dureder? Natromaha te phurdel? Natromaha te phirel andro fori? Ada imar adaj sas. Amare phure daja the dada ada predžid'ile paš o Slovensko štatos. Sas amen drom oleha vareso te kerel, kajča nageľas oda avri. Khelďas avri o beng, e bibacht, e chof'i. Mištes amenge avka!

Jan Horváth

Vyhněte se drogám

Z 8647 mužů a žen, kteří se loni léčili v některém ze 120 léčebných programů, zhruba dvě třetiny byli injekční uživatelé drog, hlavně pervitinu a opioidů. **foto: Pixabay**

Zabiják dnešní doby – závislost na marihuaně, pervitinu, kokainu, heroinu, stále stoupá. Drogy jsou pro nás, naše děti a budoucnost extrémně nebezpečné. Vliv užívání některých drog na naše zdraví je nepopsatelný. Málokterý člověk si to uvědomí nebo o tom přemýšlí, co se uvnitř orgánů s naším tělem děje. Drogy postihují téměř všechny orgány v těle člověka, oslabují náš imunitní systém, vznikají infekce, které způsobují kardiovaskulární problémy, zrychluje se srdeční tep, jsou vyvolány žaludeční problémy, bolesti břicha, poškozuje se játra, mozek a paměť, ztrácí se pozornost, zvětšuje se agresivita, objeví se halucinace, deprese. Zvyky se utvářejí jednoduše, ale je obtížné je zlomit. Zároveň se snížil průměrný věk, kdy začínají dospívající v Česku experimentovat s alkoholem a kdy se poprvé opijí. Pod vlivem drog se člověk často chová neopatrně, může druhé také vyprovokovat. Druzí také mohou toho stavu využít nebo okrádat. Pod vlivem drog jsou lidé nebezpeční a nejlepší je se jim a prostředí, kde se zdržují, zcela vyhnout.

Co je příčinou toho, že se mladí lidé dostanou do problému drogové závislosti, jsem se zeptala dospělého člověka, který s nimi má osobní zkušenost:

Začíná to už na základní škole a pokračuje na střední a vysoké. Vždycky se objeví někdo, kdo drogy přinese. Často jsou drogy spojené také se špatnými rodinnými vztahy, které vznikají špatnou finanční a sociální situací.

V období dospívání, puberty, je přirozené, že člověk chce zapadnout mezi své vrstevníky. Tím pádem se postupně dostává k drogám blíž. Seznamuje se s jejich účinky, které mu v tom období vyhovují a díky nim se cítí, že má moc, že někde zapadl, tzn. že mu do určité míry dávají pocit užitečnosti a životního naplnění. Také přes tyto stavy, které drogy vyvolávají, poznává svět jiným způsobem, což je mnohdy ze začátku vzrušující, ale postupně člověk upadá do stereotypu a degradace, kde je jeho vůle nahrazena touhou po látce, bez které požadovaný stav nezažívá. Stává se a je poměrně známo, že drogově závislí okrádají různými

způsoby své rodinné příslušníky, aby si obstarali drogu. Drogy ovlivňují všechny vztahy a promítají se do nich. Většinou už lidé nejsou tak důležití, ale na prvním místě jsou drogy a drogově závislí členové nějaké určité skupiny. Spousta nezletilých tráví čas někde venku na ulicích nebo v pochybných podnikcích. Bez ohledu na to, jaké je venku počasí nebo jaký je den. Občas si přivydělají prodejem drog nebo kradených věcí.

A jak se on sám k drogám dostal a jak se zachránil a změnil svůj život:

Dostal jsem se k tomu velice brzy, asi v patnácti letech, ve škole, kde byl jeden kluk, který rád nabízel druhým. Přes něho jsem se zanedlouho seznámil i se staršími, kterým bylo už okolo dvaceti a kteří prodávali. Stal jsem se jedním z nich, i když jsem nikdy drogy neprodával. Nepřišlo mi to v tom věku jako něco špatného, myslel jsem si, že je to sranda a podobný postoj k tomu měli i ostatní. Nevěděl jsem, do čeho jdu a jak moc mi to ovlivní život. První rok mi užívání látky nedělalo žádné problémy a měl jsem víceméně pocit pozitivního naladění. Po roce se to ve mně zlomilo a nebyl jsem schopný bez látky fungovat v běžném životě. A nastal problém. Navíc se u mě objevily psychické problémy, jako je velká nesoustředěnost, kdy jsem například až po patnácti minutách zjistil, že na mě někdo mlu-

ví. Dalším psychickým problémem byla paranoia, myslel jsem si, že se o mně všichni lidé baví a pomlouvají mě. Nedokázal jsem rozlišit mezi myšlenkami a skutečností. V neposlední řadě se u mě taky objevily problémy s tlakem, kdy jsem asi třikrát zkolaboval. Bylo to velice nepříjemné a tak jsem se rozhodl, že s tím přestanu. Byla to ještě dlouhá cesta, nejtěžší bylo přetrvat společenské vazby s lidmi, kteří dále užívali, ale nakonec se mi to podařilo. A jsem za to rád. Vše záleží na vůli a charakteru člověka. Někteří z těch lidí skončili velmi špatně, a to tak, že jsou v psychiatrické léčebně a v komunitách pro drogově závislé. Jiní sice mají zaměstnání, ale když se s nimi bavíte, vidíte, že jsou to jenom prázdné loutky, jako by jim drogy vymyly mozek. Pod povrchní maskou v jejich úsměvu se skrývá neustálá touha po jejich drogovém miláčkovi.

Jeden z životních příběhů o tom, že vše závisí na vaší víře. Lidé, kteří mají problémy s drogami a přestanou, mají někdy zpočátku pocit, že jejich život je bez drog neradostný. To, co je dříve bavilo a těšilo, se jim zdá bez radosti, jako by je to nebavilo. Nic však netrvá věčně. Člověk, který přestane brát drogy, začne opět pomalu nacházet v normálním životě potěšení a obyčejné radosti. Souhlasím s tím, že překonat závislost není snadné, ale všechno jde, když se chce.

Veronika Kačová

foto: Martin Štěpánek

Edův talent

Eda a jeho rodiče byli obyčejní lidé. Eda byl tichý a hluboce citlivý chlapec, který na lidi působil tak trochu jako z jiného světa. Až do svých devíti let se přátelil jen s holčičkou Emou a taky se skřítky, které mohli spatřit jen oni dva. Skřítkové žili v lese a chodili za dětmi, aby si spolu mohli hrát. Od jednoho z nich se jednou dozvěděli, že skřítkové žijí v květinách a v hudbě. „V jaké hudbě žijete?“ podivila se Ema. „V hudbě, která je všude kolem,“ upřesnil skřítek. Prožili spolu krásné chvíle, ale jednou v zimě Ema zemřela. Trpěla vážnou nemocí, na kterou nebyl lék. Na jaře se osamělý a smutný Eda rozhodl, že se společně se skřítky vydá Emu hledat mezi stromy a květinami. Nikdy ji však nenašli. Od té doby si slíbil, že zasadí v lese každý den jednu květinu na počest své kamarádky Emy.

Čas utíkal a Eda měl patnáct let, stále sedával na stejném tajném místěčku v lese, až jednou pocítil náhle čísi přítomnost. Zvedl hlavu a spatřil krásnou ženu. Povšiml si rovněž, že se jí na zádech rýsuje cosi jako šedá křídla. Když na něho promluvila, měla jemný melodický hlas. „Edo,“ promluvila na chlapce. „Pověz mi, jaké máš přání a já ti ho splním, až budeš připravený.“ Hoch krátce zaváhal, ale pak sebral odvahu a řekl: „Moc rád bych pomáhal ostatním lidem.“

Tak náhle, jak se krásná žena s křídly zjevila, tak také zmizela.

Celý následující den byl chlapec nespůj. Učitelka ze školy si potom stěžovala otcí na Edovy neuspokojivé školní výsledky. Jeho otec byl přísný, lidé v okolí mu přezdívali „Soudce.“ Otec svého syna obvinil, že je hloupý, uhořel ho a nařídil mu, aby si klekl do kouta. Eda náhle zaslechl hlas, jako by to připomínalo hlas skřítky. „Stačí, aby sis na chvilku zdřímнул a my ti pomůžeme.“ Eda uprosil otce a slíbil mu, že bude všechno umět a bude se pilně učit. Jakmile se otec vzdálil do kuchyně, Eda se schoulil v křesle s učebnicí na hlavě a ihned usnul. Když ho po nějaké době otec probudil, překvapilo ho, že Eda uměl na všechno odpovídat. Od té doby Eda usínal s knihou na hlavě a ve škole byl vždy napřed. Patřil mezi nejlepší žáky ve třídě a do školy se vždy těšil.

Čas běžel. Z Edy se stal dospělý muž, opustil domov a usadil se v nedalekém městě. Našel si práci v knihovně. Práce s lidmi ho bavila a do čtení knih se zamiloval. Vždy, když měl chvíli volno, dokázal tak rychle číst stránku po stránce, že přečetl tisíce knížek. Nechal se pohltit příběhem dané knížky. Nikdo však netušil, jaký talent v sobě Eda má. Dál pracoval v knihovně, kde si rád četl. Když Eda večer uléhal, tak před

sebou uviděl písmenka, symboly, obrázky, jakoby mu něco chtěly říct. Nevěděl, co za tím vším stojí, tak si je napsal. V práci všechna slova přepsal a slova dávala dohromady příběh, který mu připomínal jeho samotného. Přišlo mu to směšné. Chtěl najít odpověď. Sny a vize nepřestávaly a Eda nahromadil tisíce příběhů. Vše skončilo, když se mu ve snu zjevila krásná paní s křídly a řekla mu, že je čas, aby se jeho přání stalo skutečností. Prozradila mu: „Edo, máš velký dar, umíš přečíst příběhy lidí, jejich minulost a budoucnost. Připrav se, budou k tobě chodit lidé, kterým přečteš vždy jejich příběh. Nic od nich však nechtěj. Ty pro ně budeš jejich knížkou, vzpomínáš přece, že tvým přáním bylo, že chceš pomáhat lidem.“

Rok se s rokem sešel a z Edy se stal starší pán. Stále pracoval v knihovně. Ženu ani děti neměl. Dalo by se říct, že se v knihovně zabydlel. Začal číst svým návštěvníkům knihovny příběhy, ve kterých se sami nacházeli. Lidé nevěřili vlastním uším, odkud to všechno ví... Každý příběh měl svého hrdinu. Eda nejen, že uměl lidem příběh přečíst, ale také dokázal v lidech vidět jejich slabost a neúspěch. Lidé se k němu vraceli, aby zjistili, jak by se měli v životě posunout, kam by jejich cesta měla směřovat, nebo jak se správně rozhodnout. **Veronika Kačová**

Amari romaňi čhib

sast'ipen	zdraví
nasval'ipen	nemoc
Som sasto.	Jsem zdravý.
Nekkučeder hin o sast'ipen.	Nejdražší je zdraví.
saste čhavore	zdravé děti
sast'i daj, sasto dad	zdraví rodiče
sast'i famel'ija	zdravá rodina
draba	léky
dukh	bolest
Som nasvalo.	Jsem nemocný.
Dukhal man o šero.	Bolí mě hlava.
nakhatos	rýma
šarlagos	spála
girkaňis	hrdlo
čopi	mandle
dand, danda	zub, zuby
parne buke	plice
chas	kašel
čhib	jazyk
kale buke	játra
jilo, jiloro	srdce, srdíčko
pašvaro, pašvare	žebro, žebra
kokal, kokala	kost, kosti
naj, naja	nehet, nehty

Jan Horváth

Asi 60 procent uživatelů drog loni nezahlájilo léčbu poprvé

Asi 60 procent uživatelů drog loni nezahlájilo léčbu poprvé. V posledních letech roste věk těch, kteří do léčby nastupují. V roce 2015 byl průměrně 34,6 roku, loni už 36,1 roku. Vyplývá to ze zprávy Léčba uživatelů drog v ČR v roce 2017, který využívá data z Národního registru uživatelů drog. Loni ho vyplnilo asi 120 léčebných programů, v roce 2016 to bylo 331. Léčilo se v nich 8647 mužů a žen.

Třetina léčených byli alkoholici, po čtyřech procentech uživatelé tabáku a patologičtí hráči, ostatní užívali nelegální drogy. Nejčastější z nich byla stimulancia, zejména pervitin, následovaly konopné látky a opiáty, nejvíc heroin. „Stejně jako v předchozích letech zaznamenáváme v populaci léčených uživatelů drog postupné navyšování průměrného věku,“ uvádí statistici už ve zprávě z roku 2016. V roce 2015 byl průměrně 34,6 roku, u mužů 35,9 roku a u žen 34,4 roku. Poprvé nastoupili do léčby průměrně muži v 32,7 letech, ženy v 31 letech.

Loni byl průměrný věk z hlášených programů 36,1 roku. U mužů to bylo 36,5 roku a u žen 35,3 roku. Ti, kdo se začínají léčit poprvé, měli průměrně necelých 34 let. Žen byla mezi léčenými v roce 2017 třetina, mezi prvožadateli o léčbu 34 procent. Stejný podíl byl už před dvěma lety. V mladších věkových skupinách byl podíl žen vyšší, nejvyšší mezi patnácti- až devatenáctiletými.

U pijáků alkoholu byl průměrný věk 44,2 roku, závislých na tabáku 34 roků a u patologických hráčů 34,8 roku. U ostatních drog to bylo průměrně 31,1 roku, pervitin užívali průměrně třicetiletí, opioidy šestatřicetiletí a konopí šestadvacetiletí.

Mezi alkoholiky bylo 32 procent žen, mezi uživateli tabáku 39 procent a mezi patologickými hráči sedm procent. Mezi uživateli nelegálních drog jich bylo asi 34 procent, mezi prvožadateli 36 procent. Naopak hypnotika a sedativa užívala více než polovina žen.

Injekčně si aplikovali drogy zejména uživatelé pervitinu a opioidů, bylo jich přibližně dvě třetiny. Třetina pervitin šňupala, ústy užívala opioidy necelá čtvrtina. Zkušenost se sdílením injekčních jehel měla v posledním roce necelá desetina narkomanů, 18 procent někdy v minulosti.

Sdílením jehel riskují nakažení žloutenkou nebo HIV. V roce 2016 tvořili injekční uživatelé 60 procent nových případů žloutenky typu C, u typu A asi 15 procent a B asi 12 procent. U infekce HIV převažuje přenos sexuální cestou, nákaza injekcí byla předloni zjištěna jen u sedmi lidí. Od roku 1985 je to asi 3,6 procenta všech nakažených. **ČTK**

Le Edoskro talentos

O Edos the leskro dad the daj ehas ča ajse manuša. O Edos ehas ci-choro the but zamišlimen čhavoro, savo perdal o manuša dičholas, sar te bi avelas khatar aver svetos. Ži andro leskre eňa berš pes kamaratinlas ča la čhajoraha la Emaha, the tiž le skřítkenca, save dikhenas ča jon dujdžene. O skřítki dži-venas andro veš, the phirnas pal o čhavore, te pes peha te bavinen. Jekhestar khatar lende pes došunde, hoj o skřítki dživen andro kvitki the andro bašaviben. „Andre savo bašaviben dživen?“ phučlas e Ema. „Andro bašaviben, savo ehin všadzi kadaj,“ odphendās lake o skřítkos.“ Predžidīle peha šukar dīvesa, aľe jekhvar jevende e Ema muľas. Ehas nasvalī, nahas pre lakro nasvalīpen draba. Andro linaj korkoro the pharejileskero Edos pes rozgindās, hoj jekhetane le skřítkenca džala le Ema te rodel maškar o stromi the kvitki. Nigda la aľe naarakhle. O Edos peske diňas vera, hoj thovela avri sako dīves jekh kvitkica andro veš, perdal o leperiben peskra kamaratka la Ema.

O berša denašle the le Edoske ehas dešupandž berš, furt kodoj phirelas te bešel, pre stejno tajemno than andro veš. Jekhvar čujinđas nisostar nič, sar te bi odoy vareko avľahas. Thodās o šero upre, the dikhlās šukar džuvľa. Dikhlās tiž, hoj lake ehas vareso pro dumo, sar te bi la ehas šive kridla. Sar pre leste chudľas te del duma, ehas la šukar melodicko hangos. „Edo,“ phendās leske, „Phen mange, savo tut ehin vinšišagos, the me tuke les kerava avri, sar aveha pripravi-men.“ O čhavo čeporo daralas, nadžanelas so te phenel, aľe palīs chudľas zor, the phendās: „But rado

bi šegetinavas le manušenge.“ Kavka sar pes e šukar džuvľi sikhadās, ta kavka hinke pes našadās.

Calo aver dīves ehas o čhavo sar dilino. E učiteľka andal škola pes leskre dadeske palīs žalīnelas, hoj les ehin nalače znamki andre škola. Leskro dad ehas prisno, o manuša andro foros leske phenenas „Sudcas.“ O dad obviňindās le čaves, hoj hino dilino, čhindās les the phendās leske, hoj peske te klekinel andro kutos. O Edos nisostar nič šundās hangos, sar te bi oda avelas hangos le skřítkoskro. „Staćinel, te tuke pre chviľa pašľos the amen tuke šegetinaha.“ O Edos mangelas le dades the egerindās leske, hoj savoro džanela the pilnes pes andre škola sikhavela the sikhavela. Sar o dad geľas andre kuchňa, o Edos peske geľas te pašľol andre sofa, thodā peske e knížka pro šero, the mindār zasutās. Sar les palīs o dad upre ušľīľas, prekvapindās les, hoj o čhavo pre savoro džanelas te odphenel. Ako-restar o Edos zasovelas la knížkaha pro šero, the andre škola ehas maškar džene neksigeder. Thovelas pes maškar nekfeder džene andre trjeda, the andre škola pes sako dīves tešinelas.

O berša denašenas. Le Edostar pes ačhilās dospelo murš, zabešľas pes andro naduraduno foros. Rakhľas peske buťi andre knihovna. E buťi les bavinelas the andro giňipen pes zakamađas. Mindār sar les ehas chviľka, džanelas kavka sig te preginel e stranka khatar stranka, hoj pregindās ezeros knížki. Mukhlās pes te pohľīinel le vakeribnaha andre knížka. Nīko nadžanelas, savo talentos ehin andro Edos. He vaš kada furt kerlas buťi andre knihovna, kaj peske

rado ginelas. Raťi, sar o Edos geľas te pašľol, ta maškar peste dikhelas ľitera, simboli, kipoca, sar te bi leske majinlas vareso te phenel. Nadžanelas, s’oda savoro ehin, ta peske len pisindās. Andre buťi savore lava prepisindās the thodās jekhetane vakeriben, savo pes leske zdelas, sar te bi oda avelas leskro vlastno dživipen. Avľas leske oda pro asaben. Kamelas te džanel čačipen. O sune napreačhuvenas the o Edos peske irindās pherdo vakeribena. Sa preačhelas, sar pes leske andro suno palīs sikhadās šukar džuvľi le kridlenca, the phendās leske, hoj imar kampol, hoj leskro vinšišagos pes te kerel avri. Phendās leske: „Edo, ehin tut but baro talentos, džanes te preginel andro vakeriben o dživipen le manušenge, lengri čirlatuňipen the tajsaskero. Pririchtin tut, phirena pal tute o manuša, savenge pregineha lengro vakeriben. Nīč lendar našťi kames. Tu perdal lende aveha lengri knížka, leperes tuke hem, hoj tiro vinšišagos ehas, hoj kames te šegetinel le manušenge. “

O berš beršestar pregeľas, the le Edostar pes ačhilās phureder manuš. Furt kerlas buťi andre knihovna. Romňi aňi čhave les nahas. Andre knihovna pes imar zabešľas. Chudľas le manušenge te ginel o vakeribena, andre save pes rakhle. O manuša napaťanas peskre kanenge, khatar oda savoro džanel. Sako vakeriben ehas peskre vitejzis. O Edas na ča hoj džanelas te vakerel, aľe džanelas andro manuša te dikhel lengri bibacht. O manuša pal leste avenas pale, hoj pes te došunen, so te kerel, sar bi majinlas andro dživipen lengro drom te džal dureder, abo tiž sar pes te rozginel. **Veronika Kačová**

muzeum

romské

kultury

Foto: Andrej Pešta, ze sbírký Muzea romské kultury

stálá expozice

Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě na: lektor@rommuz.cz nebo tel.: +420 545 214 419.

přechodné výstavy

březen 2018 – prodlouženo do března 2019

Andrej Pešta: Mire sveti / Světy Andreje Pešty

Prodloužená výstava představuje odkaz Andreje Pešty prostřednictvím fotografií ze sbírkového fondu muzea. Andrej Pešta (1921–2009) byl významnou romskou osobností, amatérským fotografem, literátem a výtvarníkem. Rozsáhlý archiv Peštových fotografií zachycuje pohled na život Romů v Československu převážně v období 60.–80. let 20. stol. Externí kurátor: Tomáš Pospěch

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

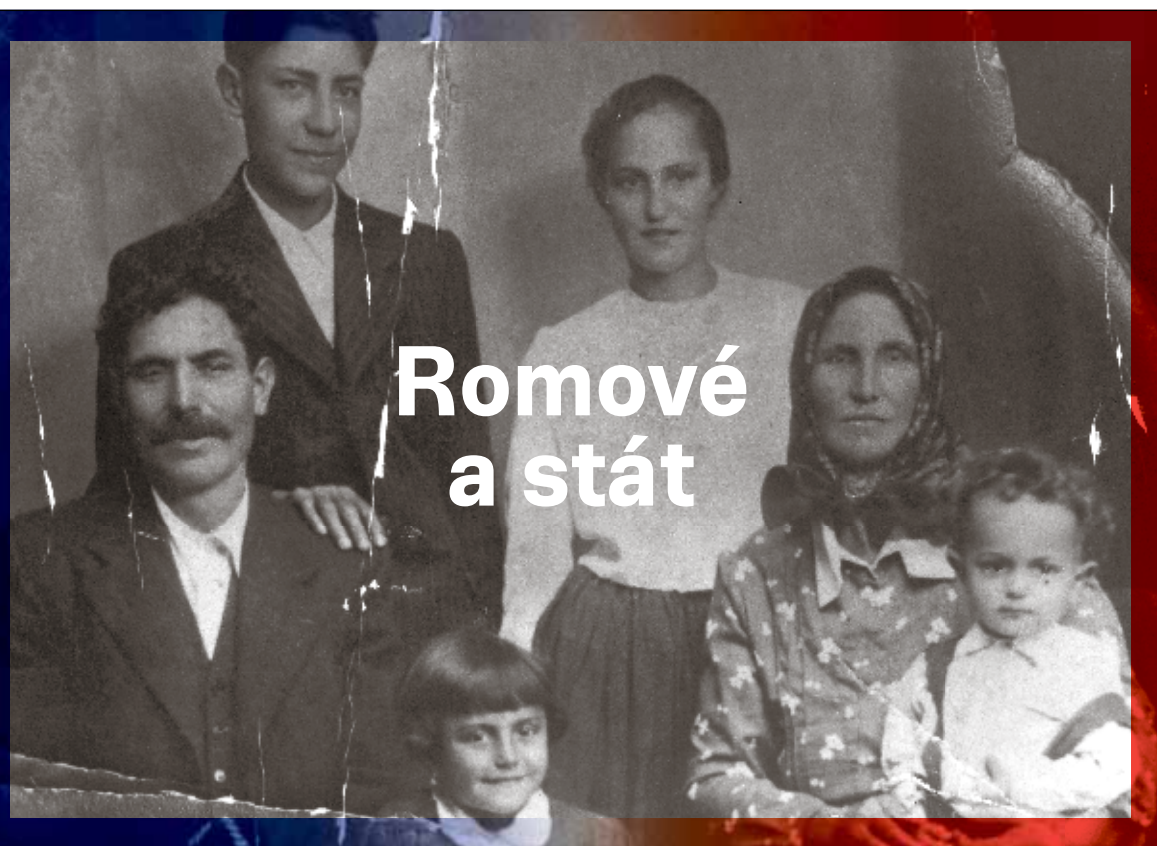
Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%

žádosti o inzerci na: holomkova@srmn.cz

**Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury České republiky**

**Adresa redakce Romano hangos
a Společenství Romů na Moravě**

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srmn.cz
číslo účtu: 230 066 1977/2010

Romové
a stát

Romové a stát

24. 10. 2018 18–20h

Freskový sál Staré radnice
Brno, Radnická 8

Muzeum romské kultury zve na společenskou událost k oslavě výročí 1918–2018 s tématem soužití Romů a majority od první republiky po současnost

Program události

- moderovaná debata s veřejnou diskuzí na téma: Romové a stát (1918–2018)
- vyhlášení a předání Ceny Muzea romské kultury za rok 2018 Davidu Tišerovi, cenu předá primátor města Brna Ing. Petr Vokřál
- prezentace a křest odborné publikace *Aby bylo i s námi počítáno*
- hudební doprovod jazzové kytarové trio Los Carlos Manouche

Akce se koná pod záštitou primátora města Brna Ing. Petra Vokřála

1918
100
2018
SPOLUPRÁCEISABEL &
ALFRED
BADER
FUND
A NÁMĚT

Bratislavská 67, Brno, 602 00
t: 775 407 065 / 775 972 782
propagace@rommuz.cz
facebook.com/muzeum.romske.kultury
rommuz.cz

Foto: Rodina v Uherském Hradišti dlouhodobě usídlených moravských Romů Kyru před deportací do KT Auschwitz II-Birkenau, z původní desetičlenné rodiny přežily deportaci pouze tři děti, 1939.
Foto: Autor neznámý, ze sbírký Muzea romské kultury

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100 Kč + poštovné.

objednávky na: 545 246 673 nebo: holomkova@srmn.czKarel Oswald:
Dávné vzpomínky

Příběh rodiny Holomkových, o kterém kniha vypráví, se odehrává v první polovině 20. století. V době, kdy Holomkovi žili na Moravě již po několik generací, a v době, kdy se v Evropě schylovalo pod stínem nacismu k tragickému osudovému přerývu romských dějin.

„Dávné vzpomínky“ jsou založené na autobiografii vypravěče, který v závěru sympaticky otevřeně své dílo komentuje: „*ten příběh je pravdivý od první do poslední řádky. Pravda, něco jsem trochu přidal, něco domyslel, změnil některá jména a místa. Jinak ale je vše pravda pravdoucí!*...“

Objednávejte na adrese redakce nebo na holomkova@srmn.cz
Cena 100 Kč + poštovné

Vážení čtenáři, pokud jste dostali tyto noviny do schránky, pravděpodobně zpracováváme vaše osobní údaje (jméno, adresa) za účelem doručování těchto novin. Pokud nesouhlasíte s tímto zpracováním, napište nám na srmn@srmn.cz a my vás z databáze vyřadíme.